

Nieuwebosstraat 3 | 9000 Gent
secretariaat@bmlik.be

Standpunt digitalisering / onderwijs

18/12/2015

---

1. Auteur(s)

Netwerk tegen Armoede, De Beweging van Mensen met een Laag Inkomen en Kinderen

2. Samenvatting

De digitale trein is niet langer tegen te houden. Dit zien we zeker ook in het onderwijs. De pc speelt een steeds grotere rol binnen de klas en het schoolgebeuren. Hier dreigt een digitale kloof te ontstaan met kinderen in armoede, zeker nu kinderen al van jonge leeftijd aangemaand worden dingen op te zoeken op het internet. Voor ouders voelt dit aan als een nieuwe vorm van uitsluiting. De problemen bevinden zich op drie niveaus : de aanwezigheid van een computer thuis, de aanwezigheid van internet thuis en de vaardigheden om hiermee aan de slag te gaan. Dit vormt zowel voor de leerlingen als voor de ouders een probleem.

3. Trefwoorden

Onderwijs; Digitalisering; Onderwijskansen

Nieuwebosstraat 3 | 9000 Gent
secretariaat@bmlik.be

4. Forum

Deze voorstellen werden besproken met diverse directieleden van scholen op het LOP BaO en SO.

5. Verwante uitgave(n)

 Geen

Netwerk tegen Armoede
Vooruitgangstraat 323 bus 6 - 1030 Brussel / tel. 02-204 06 50 / fax : 02-204 06 59
info@netwerktegenarmoede.be / www.netwerktegenarmoede.be

Standpunt Digitalisering / Onderwijs -herwerkt 2015-

De digitale kloof.

De pc speelt een steeds grotere rol binnen de klas en het schoolgebeuren. Hier dreigt een digitale kloof te ontstaan met kinderen in armoede, zeker nu kinderen al van jonge leeftijd aangemaand worden dingen op te zoeken op het internet. Hiervoor moeten oplossingen bedacht worden.

De tablet-school.

De digitalisering van het onderwijs is niet tegen te houden. Een school moet meegaan met haar tijd. Meer en meer scholen gaan over tot het verplicht aankopen van laptop of iPad. Daar zijn echter enkele valkuilen aan verbonden. Het verplicht gebruik van bijvoorbeeld een draagbare computer kan een financiële en sociale drempel creëren. Zo'n maatregel trekt nu eenmaal een bepaald gegoed publiek aan en schrikt armere mensen af. Er gebeurt dus een onderhuidse selectie. Een school moet ervoor zorgen dat zo'n toestel voor iedereen beschikbaar is. Bij voorkeur geen keuze tussen aankopen en huren, want dan wordt het huren een potentieel stigma. Beter is iedereen te laten huren.

De digitale evolutie kost geld. Het argument van de school dat een al dan niet verplichte invoering van een iPad de ouders geld zou besparen, trekken we sterk in twijfel. Heeft de school echt wel alle kosten mee in het plaatje genomen? Zoals de niet-zichtbare kosten : de verzekering, de eventueel verlengde garantieperiode, de houder om de iPad van thuis naar scholen te vervoeren, reparatie- en onderhoudskosten, de (draadloze) internetaansluiting, het thuis printen (dat vermoedelijk meer zal moeten gebeuren), de vervanging. Daarnaast betwijfelen wij ook dat effectief alle boeken, papieren en kopieën afgeschaft zullen worden. M.a.w., de school wordt, hoe men het draait of keert, duurder. Bovendien spreken we niet over de leerlingen die in de loop van de schoolloopbaan van school veranderen. Zeker leerlingen in armoede verhuizen meer en veranderen meer van school dan middenklasse leerlingen.

Zeker in perceptie wordt de school duurder. Ouders in armoede kiezen voor hun kinderen niet altijd een studierichting op basis van interesse en capaciteiten. De vermoedelijke kostprijs van een studierichting speelt voor vele gezinnen in armoede een nog grotere rol. Het verplicht invoeren van een iPad zal onvermijdelijk een bepaald nieuw publiek aantrekken, maar tegelijkertijd jongeren uit kansarme gezinnen meer afschrikken.

Bovendien is er een risico op stigmatisering. Leerlingen kunnen hard voor elkaar zijn. Tijdens het eerste jaar zal dit vermoedelijk niet zo een groot probleem zijn. Iedereen loopt rond met een nieuwe iPad, al dan niet nieuw aangekocht of van de school gehuurd. Maar vanaf het tweede jaar heb je al leerlingen met gehuurde oudere of afgedankte modellen van oud-leerlingen, en leerlingen met het allernieuwste model rechtstreeks uit de Applestore. Beter is een systeem dat voor alle leerlingen gelijk is. Een systeem waar alle leerlingen bijvoorbeeld de iPad van de school, tegen een aanvaardbare prijs, kunnen huren.

- *Het Netwerk tegen Armoede heeft geen probleem met de digitale evolutie. Zelfs niet met een veralgemeend gebruik van digitale toepassingen in een school/klas.*
- *De digitale evolutie kost geld. Er is een verschuiving van kosten van de school naar de ouders.*
- *Het verplicht invoeren van een iPad (waar de kosten door de ouders worden gedragen) heeft een selectie van de leerlingen tot gevolg.*
- *Er is een risico van stigmatisering.*
- *Wanneer een school een digitale/informatica oplossing voor iedereen oplegt, moet de school ervoor zorgen dat dit voor iedereen gelijk toegankelijk is. De school moet vermijden dat dit tot een sluiks selectie criterium kan leiden.*

De pc-klas en de bib.

Toegang tot pc-klassen tijdens de speeltijden of middag vinden wij geen oplossing voor jonge kinderen, voor oudere kinderen mag het niet als enige oplossing aangeboden worden. Dit is stigmatiserend en ontnemt het kind te spelen met haar/zijn klasgenoten.

De pc-klas werkt stigmatiserend als het kind continu daarvan gebruik moet maken, dat het moet staan aanschuiven om van een pc in de klas gebruik te kunnen maken, als ze te zichtbaar in de pc-klas moeten zitten, als de overige leerlingen te gemakkelijk over de schouder kunnen meekijken.

In de bib is er ook gratis toegang tot het internet. Maar je moet er wel tijdens de openingsuren gebruik van maken. Je moet je daarop organiseren en als je op het platteland woont, is het een hele onderneming om in de bib te geraken. De buslijnen zijn niet altijd ideaal.

Scholen verschuiven de printkost naar de ouders thuis. De inkt van de printer is duur. Het printen in de bib is ook duur.

- *Het pc-gebruik in de klas mag niet tot stigmatisering leiden.*
- *Toegang tot pc-klassen tijdens de speeltijd of middag vindt het Netwerk tegen Armoede geen oplossing.*
- *Scholen mogen de printkost niet doorschuiven naar de ouders thuis.*

De pc thuis.

Door de digitalisering van de maatschappij ontstaat er een druk om ook een pc in huis te halen. De computer is een basisbehoefte geworden. Daar komen extra kosten bij kijken zoals de internetaansluiting, de printer en een antivirusprogramma.

Alle gezinnen zouden moeten kunnen beschikken over een pc.

Sommige maken nog steeds een internetconnectie via de telefoonlijn. Daarvoor is geen abonnement nodig, maar de internettoegang van dat ogenblik is wel aan de dure kant. Als men een internetabonnement heeft, wordt men regelmatig van het internet afgesloten omdat de facturen niet betaald werden. Of een oude pc valt dikwijls in panne.

Een bijkomend probleem is dat men niet alleen met oude pc's moet werken, maar ook met oude software. Soms kan men per mail opgestuurde documenten niet openen omdat het te zwaar is voor de computer. Ouders voelen zich daarom verplicht om toch een nieuwe pc te kopen.

De school zou mee kunnen bemiddelen voor de aankoop van een goedkope pc thuis. Pc-klassen in de school of in afspraak met externe instanties gratis ter beschikking stellen. Ouders vinden het eveneens belangrijk dat internetgebruik pedagogisch begeleid kan worden. Dat jongeren ook de gevaren van het internet weten te detecteren.

- *Er is nood aan een sociaal tarief wbt internetabonnements.*
- *Organiseer sociale werkplekken (vergelijkbaar met de fietsateliers) waar mensen goedkoop een oude pc kunnen laten repareren.*
- *Herverdeel afgeschreven pc's (bijvoorbeeld van de bedrijven) bij gezinnen in armoede, zodat iedereen thuis een pc heeft.*

Betrokkenheid van de ouders.

Kinderen zijn er snel mee weg. Ouders niet altijd. Ouders vinden het moeilijk om hun kinderen op te volgen. Ze missen oudercontacten omdat ze de uitnodiging niet hebben gezien. Zo lijkt het onterecht alsof ze niet geïnteresseerd of betrokken zijn.

- *Mogelijkheden om les te kunnen volgen.*
- *Begeleid ouders.*
- *Maar sommige ouders zullen het nooit kunnen (laaggeletterd).*

Communicatie met de ouders.

Een charter voor goede communicatie met de ouders kan als een positief werkinstrument dienen. Het beleid zou de scholen kunnen aanmoedigen om deze engagementen ook werkelijk te realiseren.

Communicatie betekent dat langs twee kanten geluisterd wordt en een inbreng is. De school moet daarbij steeds voor ogen houden dat ouders geen professionele communicatoren zijn. Een voortdurende sensibilisering van de scholen voor een eenvoudig taalgebruik bij de communicatie met ouders in armoede, is hier erg belangrijk. De digitale kloof mag niet tot gevolg hebben dat de school ouders informatie ontzegt omdat ze geen toegang hebben tot het internet. Scholen moeten kritisch nadenken over het gebruik van digitale informatiedragers.

- *De digitale kloof mag niet tot gevolg hebben dat de school ouders informatie ontzegt omdat ze geen toegang hebben tot het internet.*
- *De school moet blijven investeren in een gedifferentieerde communicatie.*

Smartschool.

De digitalisering is niet tegen te houden. Ook het werken met Smartschool niet. Alleen merken we dat scholen snel enkel en alleen Smartschool als communicatiemiddel gebruiken. Smartschool moet een deel zijn van een breder doordacht communicatiebeleid van de school. Niet alle ouders en leerlingen hebben een pc, laat staan internetaansluiting. Alternatieven zoals de bib of het pc-lokaal in de school houden gevaren in van uitsluiting en frustratie.

De bedenking mag gemaakt worden of het internet niet ondertussen een basisbehoefte is geworden. De introductie van een sociaal tarief is op zijn plaats.

Ook het gebruik door de school van Smartschool, zoals op het laatste moment belangrijke communicatie meedelen, getuigt van weinig inlevingsvermogen en respect. Voorts is er veel onduidelijkheid wbt de privacy. Als de ouder een bericht via smartschool verstuurt, door wie wordt dit gelezen? Hoe lang en waar wordt dit bericht opgeslagen?

Smartschool sluit uit! De eerste ervaringen tonen dit al aan. Ouders die men doorgaans 'niet ziet' op oudercontactmomenten zullen nu nog minder snel de weg naar het oudercontact vinden indien dit enkel via Smartschool moet gebeuren en waarbij men 'slots' moet reserveren. Dit is een typisch voorbeeld van een Mattheüs-effect : De ouders die doorgaans door de school gemakkelijk bereikt worden, worden nog beter op hun wenken bediend.

- *Er moet meer aandacht naar opleiding en begeleiding van de ouders wbt gebruik van smartschool gaan.*
- *Er moeten (realistische) alternatieven voorzien worden. Men gaat er te makkelijk van uit dat iedereen een pc heeft.*
- *De nieuwe media mag geen stigmatiserend effect hebben.*
- *Smartschool is geen vrijbrief om op het laatste moment activiteiten aan te kondigen.*
- *Smartschool moet een onderdeel zijn van breder communicatiebeleid van de school. Een beleid waar ook op andere manieren gecommuniceerd wordt.*
- *Opgelet voor Mattheüs-effecten. Ouders die men doorgaans 'niet ziet' op oudercontactmomenten, zullen nu nog minder snel de weg naar het oudercontact vinden indien dit enkel via smartschool moet gebeuren en waarbij men 'slots' moet reserveren.*
- *Smartschool moet transparant haar privacy-beleid verwoorden. Wie leest mee? Hoe lang blijft een bericht opgeslagen?*
- *Communicatie rond Smartschool (codes, paswoorden e.d.) moet vlot en toegankelijk gebeuren.*